

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Булган сумын ЗДТГ-ын 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн
гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

Аудитын код: АРА-2022/44/-НА-СТА-ТШЗ

<p>Цахим хуудас: www.audit.mn Архангай аймаг 2022 он</p>	<p>Дарга, Тэргүүлэх аудитор Т.Байгалмаа Утас: 7033-3141 Цахим хаяг: Baigalmaat@audit.gov.mn Аудитын менежер Д.Нэргүйбаатар Утас: 7033-2860 Цахим хаяг: Nerguibaatard@audit.gov.mn Аудитор Н.Энхчимэг Утас: 703333019 Цахим хаяг: Enkhchimeg@audit.gov.mn</p>
--	--

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

Агуулга

1.Аудитын санал дүгнэлт	
2.Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл	3
2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан	3
2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан	4
2.3 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан	5
2.4 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан.....	6
2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан	8
2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан.....	9
3. Аудитын тайлан	10
3.1 Ерөнхий зүйл.....	10
3.2 Байгууллага, түүний орчин ба дотоод хяналт	10
3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал	11
3.4 Материаллаг байдал	11
3.5 Санхүүгийн тайлангийн тодруулга	11
3.6 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв.....	12
3.7 Асуудлыг онцолсон хэсэг ба бусад асуудлын хэсэг	13
3.8 Аудитын гол асуудал	13
3.9 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал	14
3.9.1 Шилэн дансны тухай тухай хуулийн хэрэгжилт.....	14
3.9.2 Бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд.....	14
3.10 Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт.....	14
3.11 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал.....	15
4. Аудитын илрүүлэлт	15
4.1 Албан шаардлага.....	15
5. Аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчлийн нэгтгэл	16

Товчилсон үгийн жагсаалт

УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
ЗДТГ	Засаг даргын тамгын газар

БУЛГАН СУМЫН ЗДТГ-ЫН ДАРГА
Н.БАТ-ЭРДЭНЭ ТАНАА

Аудитын санал дүгнэлт

Зөрчилгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Булган сумын ЗДТГ-ын 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Булган сумын ЗДТГ-ын 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, шалгагдагч байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт гэдэг нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гаргах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Т.БАЙГАЛМАА

2.Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/ төгрөгөөр /

Код	Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	14,026,268.00	55,881,268.00
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	14,026,268.00	39,881,268.00
35400	Хангамжийн материал	14,026,268.00	39,881,268.00
35410	Бичиг хэргийн материал	0.00	0.00
35420	Аж ахуйн материал	14,026,268.00	39,881,268.00
36	НӨӨЦИЙН БАРАА	0.00	16,000,000.00
36300	Тэжээлийн нөөц	0.00	16,000,000.00
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	621,748,935.15	745,338,162.07
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	621,748,935.15	745,338,162.07
39100	Газар	0.00	0.00
39200	Биет хөрөнгө	614,074,935.15	737,664,162.07
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	367,407,243.56	367,407,243.56
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	-24,294,422.53	-44,903,766.61
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	128,087,524.00	134,927,524.00
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	-97,509,543.90	-114,258,711.35
39205	Машин тоног төхөөрөмж(компьютер)	190,307,353.40	170,338,396.00
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	-120,675,764.90	-119,608,605.63
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	25,393,647.72	12,017,230.00
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	-19,225,625.14	-7,615,516.87
39209	Зам, гүүрийн байгууламж	181,290,600.00	270,223,387.00
39210	Хуримтлагдсан элэгдэл	-127,027,375.20	-140,088,158.07
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	412,505,986.00	552,321,303.00
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	-302,184,687.86	-343,096,162.96
39300	Биет бус хөрөнгө	7,674,000.00	7,674,000.00
39301	Програм хангамж	4,200,000.00	4,200,000.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	-4,200,000.00	-4,200,000.00
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	7,674,000.00	7,674,000.00
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	635,775,203.15	801,219,430.07
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	635,775,203.15	801,219,430.07
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	635,775,203.15	801,219,430.07
51100	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	320,106,269.20	320,106,269.20
51200	Хуримтлагдсан үр дүн	195,282,072.37	360,726,299.29
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	202,852,462.33	195,282,072.37
51220	Тайлант үеийн үр дүн	-7,570,389.96	165,444,226.92
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	120,386,861.58	120,386,861.58
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	635,775,203.15	801,219,430.07

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/ төгрөгөөр /

Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	505,146,660.00	762,578,900.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	146,538,145.00	145,861,104.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	146,538,145.00	145,861,104.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	146,538,145.00	910,000.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	500,000.00	910,000.00
1200045	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого	146,038,145.00	0.00
120017	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Үндсэн хөрөнгө	0.00	144,951,104.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	18,366,415.00	10,813,296.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	18,366,415.00	10,813,296.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	340,242,100.00	605,904,500.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	340,242,100.00	605,904,500.00
II	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	496,383,716.39	597,134,673.08
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	496,383,716.39	597,134,673.08
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	480,449,816.39	595,724,673.08
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	223,994,800.00	235,858,500.00
210101	Үндсэн цалин	223,994,800.00	235,768,500.00
210104	Урамшуулал	0.00	90,000.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	29,104,300.00	31,522,800.00
210201	Тэтгэврийн даатгал	20,184,500.00	22,532,300.00
210202	Тэтгэмжийн даатгал	2,229,900.00	2,434,900.00
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	1,784,000.00	1,610,800.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	446,000.00	111,787.70
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	4,459,900.00	4,833,012.30
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	15,000,000.00	23,000,000.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	5,000,000.00	3,561,292.00
210302	Түлш, халаалт	10,000,000.00	19,438,708.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	38,372,520.00	47,054,465.00
210401	Бичиг хэрэг	5,000,000.00	4,885,000.00
210402	Тээвэр, шатахуун	12,972,520.00	12,901,698.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	1,500,000.00	1,447,000.00
210404	Ном, хэвлэл	300,000.00	572,000.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	2,600,000.00	6,100,616.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	16,000,000.00	17,804,151.00
210407	Аж ахуйн материал худалдан авах зардал	0.00	3,344,000.00
2105	Нормативт зардал	1,000,000.00	2,053,700.00
210502	Хоол, хүнс	0.00	573,700.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	1,000,000.00	1,480,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	8,000,000.00	11,794,700.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	4,000,000.00	146,500.00
210602	Тавилга	0.00	5,000,000.00
210604	Урсгал засвар	4,000,000.00	6,648,200.00
2107	Томилолт, зочны зардал	1,000,000.00	616,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	1,000,000.00	616,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	6,702,995.00	28,163,875.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	3,998,895.00	26,309,875.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	500,000.00	700,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	800,000.00	428,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	0.00	346,200.67
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	0.00	150,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	1,200,000.00	0.00
210807	Газрын төлбөр	204,100.00	229,799.33
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	157,275,201.39	215,660,633.08
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	20,000,000.00	79,161,756.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	137,275,201.39	136,498,877.08
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	15,933,900.00	1,410,000.00

Архангай аймгийн Булган сумын ЗДТГ-ын 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн аудитын тайлан

2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	15,538,900.00	1,000,000.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	15,038,900.00	0.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	500,000.00	1,000,000.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	395,000.00	410,000.00
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	395,000.00	410,000.00
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III)=(I)-(II)	8,762,943.61	165,444,226.92
V	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	16,333,333.57	0.00
225005	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал	16,333,333.57	0.00
VI	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI)=(III)+(IV)-(V)	-7,570,389.96	165,444,226.92

2.3 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/ төгрөгөөр /

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооний нийт дүн
1	2019 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	320,106,269.20	120,386,861.58	202,852,462.33	643,345,593.11
3	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	320,106,269.20	120,386,861.58	202,852,462.33	643,345,593.11
9	Тайлант үеийн үр дүн	0.00	0.00	-7,570,389.96	-7,570,389.96
10	2020 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	320,106,269.20	120,386,861.58	195,282,072.37	635,775,203.15
11	2021 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	320,106,269.20	120,386,861.58	195,282,072.37	635,775,203.15
13	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	320,106,269.20	120,386,861.58	195,282,072.37	635,775,203.15
19	Тайлант үеийн үр дүн	0.00	0.00	165,444,226.92	165,444,226.92
20	2021 оны 12-р сарын 31-наарх үлдэгдэл	320,106,269.20	120,386,861.58	360,726,299.29	801,219,430.07

2.4 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/ төгрөгөөр /

Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (I)	359,108,515.00	617,627,796.00
2	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	500,000.00	910,000.00
3	Нийтлэг татварын бус орлого	500,000.00	910,000.00
4	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	500,000.00	910,000.00
5	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	500,000.00	910,000.00
6	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	358,608,515.00	616,717,796.00
7	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	18,366,415.00	10,813,296.00
8	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	18,366,415.00	10,813,296.00
9	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	340,242,100.00	605,904,500.00
10	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	340,242,100.00	605,904,500.00
11	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	359,108,515.00	486,490,796.00
12	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	359,108,515.00	486,490,796.00
13	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	343,174,615.00	485,080,796.00
14	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	222,994,800.00	233,500,000.00
15	Үндсэн цалин	222,994,800.00	233,500,000.00
16	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	30,104,300.00	31,522,800.00
17	Тэтгэврийн даатгал	21,184,500.00	22,532,300.00
18	Тэтгэмжийн даатгал	2,229,900.00	2,247,600.00
19	ҮОМШӨ-ний даатгал	1,784,000.00	1,798,100.00
20	Ажилгүйдлийн даатгал	446,000.00	486,387.70
21	Эрүүл мэндийн даатгал	4,459,900.00	4,458,412.30
22	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	15,000,000.00	23,000,000.00
23	Гэрэл, цахилгаан	5,000,000.00	8,000,000.00
24	Түлш, халаалт	10,000,000.00	15,000,000.00
25	Хангамж, бараа материалын зардал	38,372,520.00	37,386,500.00
26	Бичиг хэрэг	5,000,000.00	5,000,000.00
27	Тээвэр, шатахуун	12,972,520.00	15,000,000.00
28	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	1,500,000.00	1,250,000.00
29	Ном, хэвлэл	300,000.00	550,000.00
30	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	2,600,000.00	3,500,000.00
31	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	16,000,000.00	12,086,500.00
32	Нормативт зардал	1,000,000.00	2,000,000.00
33	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	1,000,000.00	2,000,000.00
34	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	8,000,000.00	15,000,000.00
35	Багаж, техник, хэрэгсэл	4,000,000.00	3,000,000.00
36	Урсгал засвар	4,000,000.00	7,000,000.00
37	Томилолт, зочны зардал	1,000,000.00	616,000.00
38	Дотоод албан томилолт	1,000,000.00	616,000.00
39	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	6,702,995.00	42,055,496.00
40	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	3,998,895.00	40,201,496.00
41	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	500,000.00	700,000.00
42	Даатгалын үйлчилгээ	800,000.00	400,000.00
43	Тээврийн хэрэгслийн татвар	0.00	400,000.00
44	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	0.00	150,000.00
45	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	1,200,000.00	0.00
46	Газрын төлбөр	204,100.00	204,000.00
47	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	20,000,000.00	100,000,000.00
48	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	20,000,000.00	100,000,000.00
49	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	15,933,900.00	1,410,000.00
50	Бусад урсгал шилжүүлэг	15,538,900.00	1,000,000.00
51	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	15,038,900.00	0.00

Архангай аймгийн Булган сумын ЗДТГ-ын 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн аудитын тайлан

52	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	500,000.00	1,000,000.00
53	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	395,000.00	410,000.00
54	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	395,000.00	410,000.00
55	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(I)-(II)	0.00	131,137,000.00
56	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (V)	0.00	131,137,000.00
57	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	0.00	131,137,000.00
58	Дотоод эх үүсвэрээр	0.00	131,137,000.00
59	Тоног төхөөрөмж	0.00	16,000,000.00
60	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	0.00	115,137,000.00
61	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VI)=(IV)-(V)	0.00	-131,137,000.00
62	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	0.00	0.00
63	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	0.00	0.00
64	Тохируулгын орлого, зарлагын зөрүү	0.00	0.00

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/ төгрөгөөр /

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан	зөрүү	Хувь
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	606,404,500.00	606,404,500.00	0	100%
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	515,404,500.00	515,404,500.00	0	100%
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	514,404,500.00	514,404,500.00	0	100%
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	233,500,000.00	233,500,000.00	0	100%
210101	Үндсэн цалин	233,500,000.00	233,500,000.00	0	100%
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	31,522,800.00	31,522,800.00	0	100%
210201	Тэтгэврийн даатгал	22,532,300.00	22,532,300.00	0	100%
210202	Тэтгэмжийн даатгал	2,247,600.00	2,247,600.00	0	100%
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	1,798,100.00	1,798,100.00	0	100%
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	449,500.00	486,387.70	-36,888	108%
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	4,495,300.00	4,458,412.30	36,888	99%
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	23,000,000.00	23,000,000.00	0	100%
210301	Гэрэл, цахилгаан	8,000,000.00	8,000,000.00	0	100%
210302	Түлш, халаалт	15,000,000.00	15,000,000.00	0	100%
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	37,386,500.00	37,386,500.00	0	100%
210401	Бичиг хэрэг	5,000,000.00	5,000,000.00	0	100%
210402	Тээвэр, шатахуун	15,000,000.00	15,000,000.00	0	100%
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	1,500,000.00	1,250,000.00	250,000	83%
210404	Ном, хэвлэл	300,000.00	550,000.00	-250,000	250%
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	3,500,000.00	3,500,000.00	0	100%
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	12,086,500.00	12,086,500.00	0	100%
2105	Нормативт зардал	2,000,000.00	2,000,000.00	0	100%
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	2,000,000.00	2,000,000.00	0	100%
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	15,000,000.00	15,000,000.00	0	100%
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	3,000,000.00	3,000,000.00	0	100%
210602	Тавилга	5,000,000.00	5,000,000.00	0	100%
210604	Урсгал засвар	7,000,000.00	7,000,000.00	0	100%
2107	Томиллолт, зочны зардал	616,000.00	616,000.00	0	100%
210702	Дотоод албан томилолт	616,000.00	616,000.00	0	100%
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	80,379,200.00	80,379,200.00	0	100%
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	78,525,200.00	78,525,200.00	0	100%
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	700,000.00	700,000.00	0	100%
210803	Даатгалын үйлчилгээ	400,000.00	400,000.00	0	100%
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	400,000.00	400,000.00	0	100%
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	150,000.00	150,000.00	0	100%
210807	Газрын төлбөр	204,000.00	204,000.00	0	100%
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	91,000,000.00	91,000,000.00	0	100%
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	91,000,000.00	91,000,000.00	0	100%
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	1,000,000.00	1,000,000.00	0	100%
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	1,000,000.00	1,000,000.00	0	100%
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	1,000,000.00	1,000,000.00	0	100%
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	91,000,000.00	91,000,000.00	0	100%
220001	Барилга байгууламж	50,000,000.00	50,000,000.00	0	100%
221001	Их засвар	20,000,000.00	20,000,000.00	0	100%
222001	Тоног төхөөрөмж	21,000,000.00	21,000,000.00	0	100%
III	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	606,404,500.00	606,404,500.00	0	100%
32	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	605,904,500	605,494,500.00	410,000	100%
320001	Орон нутгийн төсвөөс	605,904,500	605,494,500.00	410,000	100%
35	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	500,000	910,000.00	-410,000	182%
350001	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	500,000	910,000.00	-410,000	182%
6	ТӨСВИЙН БУСАД МЭДЭЭЛЛИЙН АНГИЛАЛ	47	47	0	100%
61	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	1	1	0	100%
610001	Төсвийн байгууллага	1	1	0	100%
62	АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО	23	23	0	100%

620001	Удирдах ажилтан	3	3	0	100%
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	15	15	0	100%
620003	Үйлчлэх ажилтан	5	5	0	100%
620004	Гэрээт ажилтан	0	0	0	100%
65	ОРОН ТООНЫ МЭДЭЭЛЭЛ	23	23	0	100%
650001	Төрийн захиргааны албан хаагч (ТЗ)	10	10	0	100%
650009	Төрийн үйлчилгээний бусад албан хаагч (ТҮ)	7	7	0	100%
650011	Улс төрийн албан хаагч (УТ)	6	6	0	100%

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/ төгрөгөөр /

Код	Үзүүлэлт	Гүйцэтгэл
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	10,813,296
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	10,813,296
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	10,813,296
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	813,296
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	813,296
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	10,000,000
I	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	10,813,296
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	10,813,296
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	10,813,296

3. Аудитын тайлан

3.1 Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д “Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана” гэж заасны дагуу Архангай аймгийн Булган сумын ЗДТГ-ын 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд шалгагдагч байгууллагаас, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын талаар болон аудитын явцад илрүүлсэн алдаа, зөрчил, гаргасан шийдэл, анхаарал татахуйц бусад чухал асуудал болон аудитын санал дүгнэлт, түүний үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав.

Аудитыг Архангай аймаг дахь Төрийн аудитын газрын аудитор Н.Энхчимэг гүйцэтгэж, хяналтыг аудитын менежер Д.Нэргүйбаатар, дарга, тэргүүлэх аудитор Т.Байгалмаа нар тус тус хэрэгжүүлсэн.

Булган сумын ЗДТГ-ын 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төрийн аудитын газарт 2022 оны 01 дүгээр сарын 24-ний өдрийн 03/8 тоот албан бичгээр ирүүлсэн байна.

3.2 Байгууллага, түүний орчин ба дотоод хяналт

Булган сумын ЗДТГ нь Засаг захиргаа нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн, харьяалах нутаг дэвсгэрийнхээ эдийн засаг, нийгмийн хөгжлийн стратегийн төлөвлөлт, хөтөлбөр, төсөл зохиох, зохицуулах, хяналт шинжилгээ хийх, үнэлж дүгнэх, бодлогын удирдамжаар хангах, Засаг даргаас бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэхэд нь зохион байгуулалт, эрх зүй, аж ахуйн талаар болон Тамгын газрын хэлтэс, албадын үйл ажиллагааг уялдуулан зохицуулах, нутгийн захиргааны байгууллагыг чиглүүлэн удирдахад нь Засаг даргад туслах чиг үүрэг бүхий аймаг, сумын ТЕЗ-ийн харьяа байгууллага юм.

Тус байгууллага нь тайлант онд *"Иргэдэд төрийн үйлчилгээг хурдан шуурхай үзүүлэх, үйл ажиллагааны тасралтгүй удирдлагаар хангах, нутгийн захиргааны шийдвэр гаргах тогтолцоог дэмжих"* гэсэн зорилт тавин ажилласан байна.

Тайлант хугацаанд байгууллагын үйл ажиллагаа, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд мөрдөх хууль, тогтоомж, бодлого чиглэлд дараах өөрчлөлт орсон байна. Үүнд:

- ЗГ-ын 2021 оны 43 дугаар тогтоол “Төсвийн хэмнэлтийн талаар авах арга хэмжээний тухай”
- ЗГ-ын 2021 оны 124 дүгээр тогтоол “Босго үнэ шинэчлэн батлах тухай”;
- Сангийн сайдын 2021 оны 190 дугаар тушаалаар “Зардлын эдийн засгийн ангилал ашиглах заавар

Байгууллагын удирдлагын хэрэгжүүлж байгаа дотоод хяналтуудаас төлөвлөлтийн үе шатанд аудитад хамааралтай хяналтыг авч үзэж, гүйцэтгэх үе шатанд хяналтын сорил гүйцэтгэхэд дотоод хяналтын үйл ажиллагааны зохион байгуулалт, хэрэгжилт үр нөлөөтэй байна.

Тус байгууллага нь тайлант онд Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг боловсруулж мөрдөөгүй, харин аймгийн Засаг даргын 2021 оны А/841 захирамжаар баталсан "аймгийн ТЕЗ-ийн багцын төсөвт байгууллагын нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг"-ийг 2022 оноос мөрдөж эхлэхээр байна. Уг баримт бичиг нь холбогдох хууль тогтоомж, нягтлан бодох бүртгэлийн стандартад нийцсэн, тус байгууллагын үйл ажиллагааны онцлогт тохирсон байна.

Тайлант онд аймгийн Санхүүгийн хяналт, аудитын алба болон бусад хяналт шалгалтын байгууллагаас санхүүгийн үйл ажиллгаанд хяналт хийгээгүй байна.

Дотоод аудитын чиг үүрэг, түүний гүйцэтгэсэн ажлын найдвартай байдлын талаар ойлголт олж авснаар дотоод аудитын гүйцэтгэсэн ажлыг аудитад ашиглах, дотоод аудитороос шууд туслалцаа авах шаардлагагүй гэж үзлээ.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор санал дүгнэлтээ илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Булган сумын ЗДТГ-ын 2021 оны санхүүгийн тайлан дахь ажил гүйлгээг аккруэл сууриар хөтөлсөн, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн байна.

Мөн төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг Төсвийн тухай хуулийн 54.5-д заасны дагуу бүрэлдэхүүн хэсгээр иж бүрэн бэлтгэж ирүүлсэн байна

3.4 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр 2021 оны батлагдсан төсвийг сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдлийг дунд гэж үнэлэн материаллаг байдлын түвшинг 1 хувиар тогтоов.

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлыг 2021 оны батлагдсан төсөв 606.4 сая төгрөгөөс 1 хувиар буюу 6.1 сая төгрөгөөр, гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг төлөвлөлтийн материаллаг байдлын 70 хувиар буюу 4.1 сая төгрөгөөр тогтоосон.

Гүйцэтгэх үе шатны материаллаг байдлыг төлөвлөлтийн ерөнхий материаллаг байдлыг хянаж үзээд шинэчлэн тогтоох шаардлагагүй гэж үзлээ.

3.5 Санхүүгийн тайлангийн тодруулга

Тус байгууллагын 2021 оны жилийн эцсийн санхүүгийн байдлын тайлангаар нийт хөрөнгийн дүн эхний үлдэгдлээс 165.5 сая төгрөгөөр буюу 26.0 хувиар өсч материаллаг өөрчлөлт гарсан нь үндсэн хөрөнгийн данс байна.

Хүснэгт 1. Санхүү байдлын тайлангийн үзүүлэлт сая төгрөгөөр

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт	Хувь
Бараа материал	14.0	55.9	41.9	89.7
Үндсэн хөрөнгө	621.7	745.3	123.6	19.9
Нийт хөрөнгө	635.7	801.2	165.5	26.0
Засгийн газрын оролцоо /Эздийн өмч/	635.8	801.2	165.4	26.0
Нийт өр төлбөр ба цэвэр хөрөнгө өмчийн дүн	635.7	801.2	165.5	26.0

Дансны үлдэгдэлд гарсан материаллаг дүнтэй дараах өөрчлөлтүүд байна. Үүнд:

- Бараа материалын үлдэгдэл 89.7 хувиар өссөн байна.

Бараа материалын данс нь 14.0 сая төгрөгийн эхний үлдэгдэлтэй ба тайлант онд төсвийн хөрөнгөөр худалдан авсан 196.1 сая төгрөгөөр нэмэгдэж, тайлант онд данснаас хассан 17.9 сая, зарцуулсан 136.3 сая төгрөгөөр хасагдаж, эцсийн үлдэгдэл 55.9 сая төгрөгийн үлдэгдэлтэй байна. Тайлант онд төсвийн хөрөнгөөр 196.1 сая төгрөгийн бараа материал

худалдан авсан нь эм боох материалд 7.7 сая төгрөг, бичиг хэргийн зардалд 5.2 сая төгрөг, аж ахуйн материал 79.0 сая төгрөг /ахуйн үйлчилгээний эд хогшил 16.0 сая төгрөг, эрүүл мэндийн төвд 17.9 сая төгрөг/, түлш халаалт тослох материалд 47.1 сая төгрөг, хүнсний материал 13.1 сая төгрөг /ковид, шүлхий хоолны зардал/ нөөц материал 34.7 мянган төгрөг /өвс тэжээлийн нөөц/ тус тус бэлтгэж бараа материалын эцсийн үлдэгдэл нэмэгдсэн байна.

- Үндсэн хөрөнгийн үлдэгдэл өмнөх оноос 19.9 хувиар буурсан байна.

Үндсэн хөрөнгө данс нь 1,316.9 сая төгрөгийн эхний үлдэгдэлтэй ба тайлант онд төсвийн хөрөнгөөр худалдаж авсан 115.1 сая, үнэ төлбөргүй хүлээн авсан 145.1 сая төгрөг нийт 260.2 сая төгрөгөөр нэмэгдэж, акталсан хөрөнгө 57.9 сая төгрөг, тайлант хугацаанд байгуулсан 773.9 сая төгрөгийн элэгдлийн дүнгээр тус тус буурч, 745.3 сая төгрөгийн үлдэгдэлтэй байна.

Цэвэр хөрөнгө өмчийн дүн өссөн нь тайлант хугацааны үр дүнг 165.4 сая төгрөгөөр хүлээн зөвшөөрч бүртгэсэнтэй холбоотой байна.

Хүснэгт 2. Санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн үзүүлэлт /сая төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Өмнөх он	Тайлант он	Өөрчлөлт
Б	1	2	3=2-1
Орон нутгийн төсвөөс	163.7	605.9	442.2
Үндсэн үйл ажиллагааны орлого	0.1	145.8	145.7
Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	18.4	10.8	(7.6)
Үйл ажиллагааны орлого	182.2	762.5	580.3
Цалин, шимтгэлийн зардал	111.7	267.3	155.6
Бусад бараа үйлчилгээний зардал	29.9	84.5	54.6
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	3.4	28.2	24.8
Бараа үйлчилгээний бусад зардал	75.1	215.7	140.6
Урсгал шилжүүлэг		1.4	1.4
Үйл ажиллагааны зардал	220.10	597.1	377.0
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI)=(III)+(IV)-(V)	-37.90	165.4	203.3

Санхүүгийн үр дүнгийн тайлангаарх урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт өмнөх оноос 442.2 сая төгрөгөөр өссөн байна.

3.6 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь тус хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

3.6.1 Төсвийн төлөвлөлт

Тус байгууллагын 2021 оны төсвийн төсөлд зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэр, нийт зарлагыг 582.7 сая төгрөгөөр тооцон төлөвлөж, дээд шатны төсвийн захирагчид хүргүүлсэн байна.

Төсөв захирагчийн хүргүүлсэн төсвийн төслийг анх нийт 23.7 сая төгрөгөөр нэмж, 606.4 сая төгрөгөөр хянаж баталжээ. Харин 2021 оны 9 сарын 22-ны төсвийн зохицуулалт хийсэн байна.

3.6.2 Төсвийн гүйцэтгэл

Тайлант онд төсвийн захирагчийн хэрэгжүүлэх 1 хөтөлбөрийн 5 арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд 606.4 сая төгрөгийн төсөв батлагдсан. Гүйцэтгэлээр орон нутгийн төсвөөс 605.9 сая төгрөгийн санхүүжилт авч, төсөвт байгууллагын өөрийн орлогоос 0.9 сая төгрөг

төвлөрүүлэн нийт 606.8 сая төгрөгийн орлого, санхүүжилтийн эх үүсвэрийг бүрдүүлснээс 606.4 сая төгрөгийг урсгал үйл ажиллагаанд зарцуулж, өөрийн орлогын төлөвлөгөөнөөс давсан 0.4 сая төгрөгийг орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлсэн байна.

Төвлөрүүлэх шилжүүлэг нь 0.4 сая төгрөгөөр өөрийн орлогын төлөвлөгөөг давуулсантай холбоотой байна.

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.5-д харуулав.

3.6.3 Нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т “нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна” гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Тайлант жилд нэмэлт санхүүжилтээр Статистикийн хэлтсээс мал тооллогын зардалд 0.8 сая, аймгийн ЗДТГ-аас өвс тэжээлийн нөөц бэлтгэхэд 9.5 сая, Хүүхэд гэр, бүл залуучуудын хөгжлийн газраас 0.5 сая, нийт 10.8 сая төгрөгийг хүлээн авч тээвэр шатахууны зардалд 0.5 сая, бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээний төлбөр хураамжийн зардалд 9.5 сая, бараа үйлчилгээний бусад зардалд 0.8 сая төгрөгийг тус тус зарцуулсан байна.

Нэмэлт төсвийн тайланг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.6-д харуулав.

3.7 Асуудлыг онцолсон хэсэг ба бусад асуудлын хэсэг

Малын халдварт өвчнөөс гарсантай холбоотойгоор төсвөөс 12.3 сая төгрөгийг зарцуулсан байна.

Тайлант онд тус байгууллага нь 20.0 сая төгрөгийн өртөг бүхий сумын төвийн авто замын их засварын ажил, аймгийн ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжсэн 21.9 сая төгрөгийн үнийн дүн бүхий инженерийн хийцтэй 1 худаг, Тээлийн давааны зам засварын ажил 48.8 сая ажлуудыг үндсэн хөрөнгөнд бүртгэж, тайлагнасан байна.

3.8 Аудитын гол асуудал

Тус байгууллага нь жилийн гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан зорилтуудыг хангахад чиглэсэн 8 үндсэн зорилтын хүрээнд 29 арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж, дэвшүүлсэн зорилт, төлөвлөсөн арга хэмжээний хэрэгжилтийг Сумын засаг даргаас 84.6 хувь гэж үнэлсэн байна.

Тайлант онд хэрэгжүүлэх хөтөлбөр, арга хэмжээнд зориулан нийт 606.4 сая төгрөгийг зарцуулахаар төлөвлөж, гүйцэтгэлээр нийт 606.4 сая төгрөгийг зарцуулж, 100 хувийн биелэлттэй байна.

Тус байгууллага нь төсөвт байгууллагын өөрийн орлогоор 0.5 сая төгрөг төвлөрүүлэхээс 0.9 сая төгрөгийг төвлөрүүлсэн байна.

Аудитын явцад санхүүгийн тайлангийн аудитад баримтлах ерөнхий чиглэлийн дагуу дараах судалгааг авч үнэллээ. Үүнд:

1. Төсвийн хэмнэлтийн талаар авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ, түүний үр дүнгийн талаарх судалгааг авч үзэхэд
  - Албан томилолт, бичиг хэрэг, тогтмол зардлуудыг батлагдсан төсвийн хүрээнд зарцуулсан байна.

2. Суудлын автомашин ашиглалтын хувьд: уаз хантер маркийн 2015 онд үйлдвэрлэгдсэн 29.8 сая төгрөгийн анхны өртөг бүхий автомашинтай бөгөөд шатахууны зардалд 15.0 сая төгрөгийг зарцуулсан, орон тооны жолоочтой байна.

Харин бусад судалгаанд холбогдох мэдээлэлгүй байна.

3.9 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайлангийн аудитын санал дүгнэлтээс тусад нь салгах ёстой гэж заасан байна.

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт болон Монгол Улсын Засгийн газрын “Төсвийн хэмнэлтийн талаар авах арга хэмжээний тухай” 43 дугаар тогтоолын хэрэгжилтийг шалгаж үр дүнг баримтжууллаа.

3.9.1 Шилэн дансны тухай тухай хуулийн хэрэгжилт

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд холбогдох мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Булган сумын ЗДТГ нь тайлант хугацаанд шилэн дансанд оруулбал зохих 146 мэдээллээс 124 мэдээллийг хугацаанд нь 22 мэдээллийг хугацаа хоцроон байршуулсан байна. Энэ нь Шилэн дансны тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.3 дахь заалттай нийцээгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Шилэн дансны тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.3 дахь заалтыг хэрэгжүүлж, мэдээллийг хуулинд заасан хугацаанд тогтмол мэдээлж хэвших албан шаардлага хүргүүлээ.

3.9.2 Бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд

Монгол Улсын Засгийн газрын “Төсвийн хэмнэлтийн талаар авах арга хэмжээний тухай” 43 дугаар тогтоолыг мөрдөж ажиллахыг бүх шатны төсөв захирагчид даалгасан. Тус байгууллага нь тайлант онд 0.4 сая төгрөгийн давсан орлогыг төсөвт буцаан төвлөрүүлснээс өөр төсвийн хэмнэлт гаргаагүй байна. Засгийн газрын 2021 оны 43 дугаар тогтоолын 1.1-д заасан “үндсэн үйл ажиллагаатай холбоотой, зайлшгүй шаардлагатайгаас бусад бүх төрлийн зардал, арга хэмжээг тэвчиж, зардал гаргахгүй байх, батлагдсан төсөвт зардлын дүнд 10-аас доошгүй хувийн хэмнэлт гаргахаар тооцож, урсгал болон хөрөнгийн зардлыг төлөвлөн хуваарилах” гэсэн заалтыг хэрэгжүүлж ажиллаагүй, 34.1 сая төгрөгийн хэмнэлтийг бий болгоогүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Засгийн газрын 43-р тогтоолыг мөрдөж ажиллах албан шаардлагыг хүргүүлээ.

Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийн түвшинд хэрэгжүүлсэн горим, сорилд үндэслэн шилэн дансанд байршуулсан мэдээлэл нь шилэн дансны тухай хууль тогтоомжийн холбогдох заалттай, бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд Монгол Улсын Засгийн газрын “Төсвийн хэмнэлтийн талаар авах арга хэмжээний тухай” 43 дугаар тогтоолын хэрэгжилт холбогдох шалгуурт тус тус бүрэн нийцээгүй байна гэж дүгнэлээ.

3.10 Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар зөрчилгүй санал дүгнэлтийг авсан бөгөөд аудитаас 3.8 сая төгрөгийн 2 төлбөрийн акт тогтоосны 1.3 сая төгрөгийг барагдуулаагүй байна. Дотоод хяналт, НББ-ийн бодлогын баримт бичиг боловсруулах, үндсэн хөрөнгөтэй холбоотой 3 заалт бүхий зөвлөмж хүргүүлснийг 100 хувь хэрэгжүүлж ажилласан байна.

3.11 ДАРААГИЙН АУДИТААР АНХААРАХ АСУУДАЛ

МУЗГ-ын 2021 оны 43 дугаар тогтоолын хэрэгжилтийг хангаж ажилласан эсэхийг шалгах нь зүйтэй байна.

4. Аудитын илрүүлэлт

Аудитаар санхүүгийн тайлангийн аудиттай холбоотой 5.0 сая төгрөгийн алдаа зөрчилд 1 албан шаардлага, нийцлийн аудиттай холбоотой 34.1 сая төгрөгийн илэрсэн зөрчилд 2 албан шаардлага хүргүүлээ.

Залруулагдаагүй 5.0 сая төгрөгийн зөрчил нь тогтоосон материаллаг байдлын хэмжээ 6.1 сая төгрөгөөс бага байх тул Зөрчилгүй дүгнэлт өглөө.

4.1 Албан шаардлага

Төсвийн гүйцэтгэлийн тайланд тавилгын зардлаас 5.0 сая төгрөгийн багаж техник хэрэгсэл бэлтгэсэн зарцуулалтыг эдийн засгийн ангиллын дагуу бүртгээгүй, бүлэг хооронд шилжүүлэн тайлагнасан байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйл 16.5.5-д “батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах”, Сангийн сайдын 2021 оны 10 дугаар сарын 29-ний 190 дүгээр тушаалаар батлагдсан “Зардлын эдийн засгийн ангилал ашиглах заавар”-ыг хэрэгжүүлж ажиллаагүй, эрх үүрэг ба үнэн зөв батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Зардлын эдийн засгийн ангилал ашиглах зааврыг санхүүгийн үйл ажиллагаандаа мөрдөх, зардлыг бүлэг хооронд гүйлгэн зарцуулахгүй ажиллах албан шаардлага өгөх

-----oOo-----

5. Аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчлийн нэгтгэл

/сая төгрөгөөр/

Д/д	Аудитад хамрагдсан байгууллагын нэр	Нийт алдаа, зөрчлийн		Үүнээс							
				Залруулга		Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
		Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Санхүүгийн тайлангийн аудитын асуудал											
1	Булган сумын ЗДТГ	1	5.0	0	0	0	0	1	5.0	0	0
	Дүн	1	5.0	0	0	0	0	1	5.0	0	0
Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал											
2	Булган сумын ЗДТГ	2	34.1	0	0	0	0	2	34.1	0	0
	Дүн	2	34.1	0	0	0	0	2	34.1	0	0
	Нийт дүн	3	39.1	0	0	0	0	3	39.1	0	0